

ارزیابی و مدیریت خسارت سرما در باغهای انگور ایران

مجید خزاعی فدافن*، زهرا حسینی ایوری**

بازنگری: ح. ر. فراوند

چکیده

انگور، در ایران از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ به‌گونه‌ای که این محصول در بخش باغبانی، پس از پسته، بیشترین سطح زیرکشت و پس از مرکبات، بیشترین تولید را دارد. سرمازدگی و یخبندان، یکی از عوامل قهری طبیعی خسارتزا است، که همه‌ساله، خسارتهای جبران‌ناپذیری به باغهای انگور وارد می‌کند. سهم عامل تنش سرما و یخبندان، نسبت به دیگر عوامل تهدیدکننده در باغهای انگور، از وزن بسیار بالایی برخوردار است و پهنه گسترده‌ای از حاصلخیزترین مناطق تولیدی کشورمان، همه‌ساله در دسترس آسیب و تهدید تنش سرما و یخزدگی قرار دارد. آسیب سرمازدگی با توجه به رقم انگور و موقعیت تاکستان تفاوت می‌کند، به‌گونه‌ای که تاکستانهای مجاور با ارقام یکسان، ممکن است با سطح خسارت یکسانی روبه‌رو نشوند. حساسترین بافتهای انگور به سرمازدگی زمستانه، جوانه‌ها و آوندهای آبکش آن است. خسارت سرمازدگی، بیشتر در جاهای گود تاکستان و نیز، بخشهایی روی می‌دهد که نتوانسته‌اند، رشد خود را کامل کنند. با اینکه آسیب برآمده از دماهای پایین که به سرمازدگی می‌انجامد، هر ساله رخ نمی‌دهد، ولی با این‌همه، درک و واکنش مناسب به خسارت سرما در حفظ سلامت درازمدت تاکستان، اهمیت فراوانی دارد. این مقاله، افزون بر کالبدشکافی و بازآموزی کوتاهی از موارد پیشگفته، در پی بررسی و ارزیابی خسارتهای مرتبط و ارائه راهکارهای عملی مدیریتی برای پیشگیری یا رویارویی با آنهاست. در این راستا، نمونه‌برداری نظام‌مند از تاکستان پیش از هرس، بویژه در سالهایی که پدیده‌ها و رخدادهای ویرانگر سرد روی می‌دهد، به عنوان بخشی از شیوه‌های مدیریت باغهای انگور توصیه شده است.

کلیدواژه‌ها:

باغ انگور، سرمازدگی، یخبندان، تنش سرما، ارزیابی خسارت، نمونه‌گیری نظام‌مند.

* کارشناس ارشد هواشناسی کشاورزی و کارشناس صندوق بیمه کشاورزی، شهرستان کاشمر.

** کارشناس ارشد شناسایی و مبارزه با علتهای هرس، مدیریت جهاد کشاورزی شهرستان خلیل‌آباد